

נְהוֹרָא

אור העבודה הפנימית בדרך הבעש"ט הק'

פרשת לך לך תשפ"ז גליון רצו	בך חותמין תנו רבנן מעשה	השרשת האמונה בדור החוצפה - עקבתא דמשיחא שערי השפעה	לך לך' - מסע הנשמה שלך דבר הבעל שם טוב	איך מתייחסים לקשר שלנו עם ה'? אש העבודה
---	--	---	---	--

הוקם לעי"נ הגה"צ רבי משה ב"ר יוסף צ"ל אב"ד טורדא

נהורא מעליא

דבר המערכת

"תיקון" ו"שליחות"!

איך ידע האדם מה תפקידו בעולם ועל מה נשלח לכאן?

לך-לך מאזור הגוהות!

ערב-שבת, חצי שעה לפני הזמן, אנו יוצאים מהמקוה.

עומד שם יהודי ומבקש שנוציא לו את השקית - בלי שהוא נותן לנו מיקום מדויק אפילו, בתוך המקוה העמוס.

אם נהיה כנים נודה:

לאף אחד מאיתנו אין באמת כח לעזור לו כעת!

למה?

כי אז כבר נמצא בראש כלנו תמונה מושלמת, מה אנחנו הולכים לעשות בחצי שעה הקרובה, כדי להיכנס לשבת קודש מוכנים ומזומנים.

ומה קורה לנו כשהוא מבקש מאיתנו את הטובה הזאת?

למרות שיכול להיות שעשיית הטובה יקח רק חצי-דקה או דקה, אבל בכל זאת עצם הבקשה סותרת את כל התמונה שלנו.

כי בתמונה שלנו - זאת שלטענתנו אמורה להביא אותנו לשבת מוכנים ומזומנים - אין את הדקה המיותרת הזאת.

עכשה: תפיסה כזאת על המציאות היא נכונה או לא?

ברור שלא.

למה?

כי ההגעה לשבת מוכנים ומזומנים - לא נמצאת בידנו כלל וכלל!

רק ביד מי?

ביד מי שמנהל את העולם!

ואם הוא שלח לנו את ההזדמנות הזאת - **סימן שהיא זאת שתעזור לנו להגיע לשבת מוכנים ומזומנים כראוי וכיאות.**

מדיקן אנחנו למדים זאת?

ממה שאמר הש"ת לאברהם אבינו בפרשת השבוע.

הוא אומר לו - במילים אחרות אבל זאת המשמעות: כל ההצלחה שלך - הבאת ילדים, השפעת אורח וברכותך לאנשים, **לא תלויה במה שאתה חושב ומתכנן, אלא באיך שאני מתכנן ומנהל את חיין.**

לכן, כדי שבאמת תצליח - עליך לעזור את כל התוכניות והתמונות שבנית לעצמך, שהן בעצם בניות ומבוססות על 'בית אביך' ועל 'מולדתך'.

כי אני כאן מגיע ונותן לך משהו חדש - משהו שאותו עוד לא מכיר!

וממך נדרש רק להאמין בי וללכת בעקבותי - "אל הארץ אשר אראך" - למקום שאני הכניתי עבורך.

א פרייליכ' און א לעכטיג'ן שבת ידידכם: ישעיה יצחק פרידמאן

החלק המיועד לו מן השמים ולכן יש לו קשיים כי לפום צערא אגרא [הגר"א בפירושו למגילת רות (א, יח); צדקת הצדיק (אות מט); עבודת ישראל (ליקוטים לאבות פרק ד)].

מצד שני, מצינו להיפך, שהאדם צריך להתעסק בתחום שנמשך אחריו מצד תכונותיו ונטיותיו ומוצא בו תענוג וחיות, וזהו חלקו ונחלתו [ע"ז יט; תיקוני זו"ח עז; משנ"ח (מס' ת"ת פ"ג); שבט מוסר (פכ"ג); תניא (אגה"ק פכ"ו)].

ובאמת אין כאן סתירה, כי בכל הנוגע ל'תיקון' של האדם בעולם, אזי 'לפום צערא אגרא', ומעמידים לו מן השמים נסיונות וקשיים כדי לתקן את חלקו כראוי.

אך בכל הנוגע ל'שליחות' של האדם בעולמו, כאן צריך לחפש היכן אני מוצא תענוג, וזהו הסימן שכאן בתחום הזה רוצה הקב"ה להאיר את אורו על ידי.

יש אחד שמפקיר את עצמו בשביל ה'שליחות' שלו, כל כולו מסור בשביל אחרים, אבל שוכח מה'תיקון' שלו בעולם, ועליו לאחוז תמיד בשני הקצוות גם יחד.

ה'תיקון' פועל יותר באופן של 'מלמטה למעלה' [העלאת מ"ן], ולעומתו פועלת השליחות באופן של 'מלמעלה למטה' [הורדת מ"ד], כלומר, ככל שהאדם משלים יותר את ה'תיקון' המיועד עבורו ומתאמץ על כך מלמטה, כך מגלים עבורו יותר מלמעלה את ה'שליחות' המוטלת עליו.

אך כדי להגיע לעומקים הללו בנפשינו, עלינו קודם כל להתרגל לא לחשוב רק על עצמינו, גם במובן הרוחני, אלא להתחבר לנשמה שאינה מזהה את עצמה כמציאות נפרדת, אלא רואה לפנייה רק את המציאות האלוקית, ולכן השאלות שלה אינן בסגנון: מה טוב לי? אלא בסגנון אחר לגמרי: מה טוב להקב"ה? מה יעשה לו הכי הרבה נחת רוח, איך אפשר להוציא לפועל את הרצון העליון.

על פי "אש הפרשה"

"לך לך מארצך" - הקב"ה אינו מגלה לאברהם היכן עליו ללכת, אינו מודיע לו לאיזה מקום צריך להגיע, ואף אינו מרמז לו לאיזה צד יתחיל ללכת, לדרום או לצפון, למזרח או למערב.

ואברהם מתחיל ללכת את מסעו, הלך ונסוע הנגבה, תוהה ובוהה. יוצא מאור כשדים, הולך לחרן, עולה לארץ כנען, יורד למצרים, חוזר ועולה, נופל וקם.

זה היה חלק מה'נסיון' של אברהם אבינו ע"ה, אי הבהירות, והוא קיבל שכר מיוחד על כל פססיעה ופססיעה במצב זה (ב"ר לט, ט).

"יש אחד שמפקיר את עצמו בשביל ה'שליחות' שלו, כל כולו מסור בשביל אחרים, אבל שוכח מה'תיקון' שלו בעולם, ועליו לאחוז תמיד בשני הקצוות גם יחד"

ובכל זאת, יש כאן 'סימני דרך' שעל ידם יכול האדם לראות מה תפקידו בעולמו ומה שליחותו כאן בעולם, והם נחלקים לשני חלקים: 'תיקון' ו'שליחות'. זה לא סתם מילים שמשתמשים בהם במקומות שונים, אלא שני מהלכים שונים ברצון הנשמה.

והענין בכללותו הוא, כי האדם נשלח כאן לעולם עבור שתי מטרות:

'תיקון' - רוב מוחלט של הנשמות הם נשמות מגולגלות, שכבר היו כאן בעולם, אלא שחזרו כדי לתקן איזה דבר הטעון תיקון, כדי להשלים תיקון נשמתם הפרטית.

'שליחות' - הוא הדבר שבעבורו נשלחנו לעולם כדי לתקן את העולם, להטיב לאחרים.

האדם צריך לשאול את עצמו מדי יום שתי שאלות: הראשונה - מה עלי לתקן כאן בעולם, והשנייה - מה ה' מאיר את העולם באמצעותי. [זה קשור גם להנהגת המשפט והנהגת היחוד של הרמח"ל, ואכמ"ל].

והרי ידועה הסתירה בנוגע לשאלה: איך ידע האדם עבור מה נשלח כאן לעולם:

מצד אחד מצינו שהדבר שהאדם מוצא את עצמו נאבק שוב ושוב, מתמודד בנסיונות, עולה ויורד, בעוד אצל חבריו הכל הולך חלק בלי קשיים, זהו

בך חותמין

אל מול פני הצדיק, עמד החסיד, ר' משה שמו, וביכה את צערו, בפנים שטופות דמע. עשיר מופלג היה כל ימיו, וברכה שרתה במסחרו, אולם לאחרונה נהפך עליו הגלגל, רחמנא ליציל. הוא הגיע עד פת לחם, ונושים עטו עליו מכל עבר. והצדיק, הרה"ק רבי **מנחם מענדל מקאסוב** זי"ע - האהבת שלום, מבין ומאזין מביט ומקשיב, ומבועי מידתו, מדת החסד ואהבת ישראל - עולים על גדות לבו הטהור.

"שמע נא אהובי", פנה אליו הצדיק בחמימות, "סע נא אל גיסי, הרה"ק רבי **אורי מסטרעליסק** זי"ע (חתן אביו הרה"ק רבי קאפיל חסיד זי"ע), שם תזכה לישועה. ברים, זאת אבקש, שבדרך חזרה תבוא אלי לספר מה נעשה בדינך".

עשה ר' משה כמצוות רבו, נסע ובא לו אצל ה'שרף' רבי אורי. שמעו של ר' משה העשיר הגיע כבר מזמן לסטרעליסק, ודבר נפילתו נגע מאד לליבו הטהור של רבי אורי, הוא ניסה להרגיעו ואמר לו: "אלך לטבול במקוה למענך, ומי יתן שזכות הטבילה תגן בעדך, ותיוושע מן הצרה".

משחזר ר' משה לקאסוב וסיפר לרבו מה שאמר גיסו השרף, ענה לו: "שוב נא על עקבותיך, לסטרעליסק, ואמור נא לגיסי בשמי: 'בטבילת מקוה לא אשלם לנושים'".

כששב ר' משה לסטרעליסק, היה זה בשעת בוקר, נענה לו השרף: "אקדיש לך אפוא את זכות התפילין שאניח היום". חזר וסיפר את הדברים לרבו, אך הוא החזירו שוב לומר לו לגיסו: "בזכויות של תפילין אין משלמים לנושים".

מששמע השרף את הדברים נענה: "אצא אפוא

מגדרי ואעשה מה שלא עשיתי מעולם. זכות כל תפילתי אשר אתפלל היום יעמדו לך, ועמהם זכות התפילין זכות הטבילה במקוה - גם יחד".

אלא שגם הפעם לא סיפקו הדברים את האהבת שלום: "חזור לסטרעליסק" - אמר בפעם הרביעית לר' משה הנבון - "ואמור לגיסי כי בכל אלה הזכויות אין משלמים ולו חוב קטן ביותר".

הפעם קם השרף ושם פעמיו לקאסוב, כדי להבין פשר דבר.

"פשוט ביותר" - ביאר לו האהבת שלום. "ר' משה זקוק לכספים בדחיפות, לא די לנו להאציל לו ברכות, אלא יש לסייע לו מיד. רצוני שנלך שנינו בצוותא אל אנשי שלומנו ונקבץ עבורו את הסכום הדרוש, כדי שיוכל להחזיר חובותיו ולשוב לאיתנו הראשון. ואז, בטוחני שכל הזכויות שהזקפת למענו יגנו בעדו, שאכן ישוב להצליח בנסיוני".

נענה השרף לבקשת גיסו, וילכו שניהם יחדיו, פשטו ידיהם בגדוד ודרשו כספים, ומי רואה אותם יוצאים ואינו מוציא כסף מכיסו. כך הצליחו להעמיד את העני על רגליו, שאף חזר והעשיר ביתר עוז. כך היו הצדיקים עוסקים במעשי חסד וממשיכים את מידת חסדו של השי"ת לעלמא הדין.

מידת החסד הלא היא מידתו של דורינו, דור עקבתא דמשיחא, ובזכותה ניוושע בתשועת עולמים, כדבר האמור בספר הקדוש 'דברי ישראל' להרה"ק רבי ישראל ממאדזיץ זי"ע, בפרשתנו - פרשת לך לך, בשם זקנו הגדול הרה"ק רבי יחזקאל מקאמיר זי"ע, לפרש את הכתוב (ב, ב): "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה" (ב, ב). ואת אשר דרשו חז"ל (פסחים ק"ז, ב): אמר רבי שמעון בן לקיש 'ואעשך לגוי גדול' - זהו שאומרים

אלוקי אברהם, 'ואברכך' - זהו שאומרים אלוך יצחק, 'ואגדלה שמך' - זה שאומרים אלוך יעקב. יכול יהו חותמין בכולם? תלמוד לומר 'והיה ברכה' - בך חותמין ואין חותמין בכל.

וכה פירש רבי יחזקאל: "דהנה אמרו רבותינו ז"ל (אבות פ"א מ"ב) 'על שלושה דברים העולם עומד, על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים', וזה הוא הענין שאנו אומרים 'אלוקי אברהם אלוך יצחק ואלוקי יעקב', היינו שאנו רוצים להמשיך עלינו העבודות שלהם, שהוא השלושה העמודים שהעולם עומד עליהם, אלוך אברהם - היינו עמוד גמילות-חסדים, אלוך יצחק - הוא עמוד העבודה, ואלוקי יעקב - הוא עמוד התורה, כידוע.

ואמר: **שעו הבעל-שם-טוב ז"ל היה העולם עומד על עמוד התורה, ומן הבעש"ט ז"ל התחיל עמוד העבודה, ועכשיו בעקבתא דמשיחא קיום העולם הוא על עמוד גמילות חסדים.** והענין הוא, כי באמת צריך האדם להיות עובד בשלשתן, אך כל זה היה מקודם, שהדורות היו שלמים בכוחם שלא התגבר עליהם עול הגלות כל-כך, אבל עכשיו בעוה"ר מחמת אריכת הגלות נתמעט לבבינו עד שאין בנו כח לתורה ולעבודה כראוי. על כן עיקר קיום העולם הכל תלוי בגמילות-חסדים, ועל-ידי-זה נותן קיום להכל. כי ענין גמילות חסדים הוא שנותן אף שאין מגיע לו מצד הדין, וכן יתעורר למעלה גם כן להשפיע אלינו במידת טובו לבד". ובזה פירש את אומרים "יכול יהיו חותמין בכולן" - 'חותמין' - היינו החתימה והסוף, קץ הגלויות, 'תלמוד לומר והיה ברכה' - בך חותמין, היינו **בעקבתא דמשיחא**, שנתמעט לבבינו כנ"ל, **יהיה עיקר קיום והעמדת העולם - בך - היינו בעמוד גמילות-חסדים**".

לרגל הילולת הרה"ק האהבת שלום זי"ע - י"ז חשון

הלכה ומעשה
הרה"ג ר' יודל וויינגארטן שליט"א יו"ר מכון יסוד החסידות

דרך. 'נשמת אדם תלמדנו'. אין הכוונה כמובן למה שמפורש וכתוב בשו"ע אשר ממנו אין לזוז כמלא הנימה, אלא לדרכים בעבודת ה' שלא שייך לכותבם עלי ספר, מכיון שהם שונים בין איש לרעהו, וכל אחד מישראל זקוק למורה דרך פרטי שיגלה מה שורש נשמתו.

וכלשון הסה"ק **נועם אלימלך** (ואתחנן ד"ה השמר): 'כי האדם צריך לילך תמיד בדביקות לחשוב ברוממות אל יתברך לבחון בנפשו ובנפלאותיו אשר רואה תמיד נסים ונפלאות ונוראים בברואיו, **וההתחלה לבוא להמדרגה הזאת צריך מתחילה לחשוב בחלק הניתן לו ממעל, והוא הנפש שלו, מה היא ואיך היא פועלת ניסים ונפלאות**.' וגיילה **הבעש"ט הק'** (תולדות יעקב יוסף וארא א), שעיקר עיכוב הגאולה [שהיא גילוי הנשמה, כמבואר לעיל בשם הבעש"ט], הוא בגלל שאין מאריכין באהבה רבה. למאמר זה של הבעש"ט ישנם שני פירושים: הפירוש הפשוט - להאריך בתפילת 'אהבה רבה', והשני המובן גם כן מתוך דבריו שם (עיי"ש), **להרבות באהבה רבה**, דהיינו בעבודה מתוך תענוג.

בכך מודריך אותנו הבעש"ט **מה על האדם לעשות כדי שתתגלה בו נשמתו**: 'ההשתדלות' העיקרית בנידון היא פשוט **להתפלל אל הקב"ה** 'וייחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך'. וההשתדלות המעשית בנידון היא **להרבות בעבודה מתוך תענוג ואהבה רבה**.

ומובא במאור עיניים (פנחס ד"ה לכן) בשם הבעש"ט הק' שיש לכל יהודי 'גאולה' פרטית שלו, והיא גילוי חלק משיח שבנשמתו, ועיקר זמן גילוי זה הוא בעבודת התפילה. הטעם **שעיקר זמן גילוי הנשמה הוא בעת התפילה**, שכן בעת התפילה כל אחד יכול להתחבר אל ה' עם המחשבות שלו, עם הדיבורים שלו, ועם מה שמציק לו באופן אישי ונוגע לו בעומק הנפש.

מלבד זאת ישנו גם חלק מסויים בלימוד התורה לכל אחד מישראל, יש מי שמתחבר להקב"ה על ידי עיון התורה בדווקא, בה הוא משקיע את כל חלקי המוח, ויש מי ששליטה מקיפה בכל חלקי ההלכה, אפילו הפרטים הקטנים' שפחות מצויים ביום יום, היא נותנת לנפשו את הכוחות האלוקיים הנדרשים לה. ב'שבט מוסר', אחד מספרי המוסר הקדמונים, מזהיר באופן חד וברור, שעל האדם לאחוז בכל כוחותיו באופן מיוחד, בחלקי התורה שבהם הוא מתחבר לה', כי בכך ראייה ברורה לו שעל ידי חלקי התורה האלו מתחברת נפשו לה'. לכן, מלבד חלקי התורה שכל אחד מחוייב להשקיע בו את כוחותיו, כמו חומש רש"י (כמובא בשו"ע), וגמרא תוספות ופוסקים שהם ראשית כניסת האדם לעבודת ה' (כמו שהזהיר כל תלמידי הבעש"ט הק' בהנהגותיהם). על האדם לדעת **גם מה החלק הפרטי שבתורה המיוחד לו, וכך להתחבר לה'.**

כאשר האדם מצליח לחבר את ה'תודים' המחברים בין הנשמה לתודעתו, הוא נהפך לאדם מאושר לא עוד ספיקות על כל צעד ושעל, יש לו מורה

דבר הבעל שם טוב

'לך לך' - מסע הנשמה שלך

מאמר הקב"ה לך לך מתפרש (בתורת הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו זי"ע ועוד) כהדרכה והוראה לכל יהודי ויהודי: **לך - אל ה'לך. אל העצמך. להגיע לקשר הפרטי שלך עם הקב"ה.**

האדם שנשמתו עדיין לא האירה בו, הוא כמגשש באפילה. כל עוד קיום המצווה נעשה בלי חיבור פנימי של האדם לה', הוא אינו נחשב כמי שיושב בבית ה', באופן של קבע, כפי שהתפלל דוד המלך 'שבתי בבית השם כל ימי חיי'. וזאת מכיון, שכל פעולה שאין בה תענוג, היא פעולה הנעשית בכפיה, ולכן אין הנפש וכוונותיה הפנימיים מתחברים אליה. **המגיד ממעזיבו** הורה (דברות המגיד עמ' שכג), שעל כל אדם למצוא **איזה מידה היא שורש נשמתו**, וממנה לינוק. עוד ביאר המגיד, שמלבד מחוייבותו של האדם לקיים את כל המצוות מצד מחוייבותו של נברא לבוראו מצד הידיעה הפשוטה 'מה אעשה ומצוות קוני עלי', ישנה מעלה מיוחדת לבני ישראל שעל שמה נקראים 'בנים', והיא: בעוד שלעבד די בכך שהוא יודע מה עליו לעשות בפועל, הרי שהבן צריך גם לדעת כיצד להנהיג את המלוכה, וכיצד להתנהג במקום שלא נכתבו בו כללים כתובים. כיצד לאכול, וכיצד לישון, וכיצד להתנהג בענייני העולם הזה ובמצבים שונים שאין בהם מצווה מסויימת וברורה מלבד המצווה הכללית של דביקות ה', את כל זה יודע רק האדם שנשמתו מאירה בו, ומדריכה אותו.

שו"ת עם המשפיע (ג)

איך מתייחסים לקשר שלנו עם הקב"ה?

שאלה:

איך הקשר של יהודי עפ"י חסידות עם הקב"ה?

האם הקשר של אב רחמן לבן, יום יום, שעה שעה, לדבר ולשיח לפני ה' כדבר איש אל רעהו, ישירות, מתוך הרגשה של משיהו שדואג לו 'כגמול עלי אמו', או יותר ממקום של יראה, מלך במשפט, ואפשר לפנות ולבקש מה' רק בזמנים שיש 'עת רצון' או להתחזק באמונה ולמשוך השפעות?

תשובה:

הנהגת 'בן' והנהגת 'עבד'

על ידי שאלה זו, מתחדד החידוש של תורת החסידות, שאכן הגיעה לעולם כדי להוריד לעולם את האור הזה ואת הקשר הזה של יהודי שמרגיש כמו בן לפני אביו, שזהו שורש ועיקר ויסוד כל החסידות, ואיך - פירושה הוא, זיל גמור.

כי יש 'בן' ויש 'עבד'.

ה'עבד' שזה לפי המעשים שלו, וככל שעובד יותר - מקבל יותר. ואם אינו עושה כלום - אינו שווה מאומה ואינו מקבל מאומה. וכל הרצון שלו - הוא רק לקבל שכר.

אבל ה'בן' אינו שווה בגלל המעשים, אלא משום עצם הווייתו ומציאותו, והוא חביב לפני אביו בכל מצב ובכל זמן, ואינו מקבל שפע מבית אביו בגלל מעשיו אלא בחינם.

עבודת החסידות היא להגביה את הקשר שלנו עם הקב"ה, לא רק ביחס לפי המעשים ולפי השכר, אלא להרגיש את עצם הקשר ואת עצם האהבה, שהיא אהבה שאינה תלויה בדבר, כמו בן לפני אביו.

ובזה פירשו את מאמר חז"ל (ב"ק ל.) "האי מאן דבעי למהוי חסידא, לקיים מילי דאבות" היינו שהחסיד נוקט בידו את הקשר של 'אבות', כמו אב לבן, שזהו שורש החסידות, שרוצה להתחבר עם קונו, לא רק לקיים את המוטל עליו כדי לקבל שכר, אלא מתוך רצון לגרום נחת רוח ליוצרו ב"ה.

והיינו שיש שתי הנהגות, יש הנהגה של 'אדון ועבד' שהאדון מצווה את העבד לקיים רצונו, והעבד מקיים רצונו על מנת לקבל שכר.

ורבים מישראל תופסים את הקשר הזה עם בוראם, שמתפללים ומקיימים מצוות כדי לקבל שפע ולהנצל מכל צרותיהם, ויודעים שמצווה פלונית היא סגולה לשפע פלוני, ובכל מועד יודעים מתי הוא ה'עת רצון' לפעול ישועות, והקשר שלהם עם הקב"ה הוא באמצעות ה'השפעות' וה'ישועות'.

באופן כזה, הם שייכים להנהגה של 'שכר ועונש', שמשפיעה לאדם בהתאם לפי מעשיו,

וצריכים להמתין ל'עת רצון' שאז אין הדין שולט כ"כ.

אבל יש הנהגה אחרת, של 'בן' המגיע לבית אביו, ושואל מה אפשר לעזור, ואם יציעו לו לעבוד לפי שעות, הרי זה בושה, כי הקשר הוא קשר של אהבה, והוא לא 'פועל' שמקבל לפי שעות. ואף באם לא מבקשים ממנו ולא משלמים לו, הוא יעשה את המוטל עליו מתוך אחריות, כי הוא אינו גומל טובות לאחרים, אלא מתנהג בתוך שלו.

וזו היא הנהגה של החסידות, שהיהודי רוצה להתחבר עם קונו, ואומר לו: רבונו של עולם, אפילו לא תיתן לי כלום, אני רוצה לעשות רצונך כדי להגדיל כבודך ולעשות לך נחת רוח, וכמו שנקט הבעש"ט הק' את הגירסא במשנה באבות אבות (פ"א מ"ג): "אל תהיו כעבדים הממששים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים הממששים את הרב על מנת לקבל פרס" [במקום הגירסא הרגילה "שלא על מנת לקבל פרס"] והיינו שחיפש דייקא עבודה כזאת שלא יקבל פרס, וכמאמר **בעל התניא**: איני רוצה כלום, לא עוה"ז ולא עוה"ב, לא גן עדן העליון ולא גן עדן התחתון, איני רוצה - אלא אותך לבדך!

"עבודת החסידות היא להגביה את הקשר שלנו עם הקב"ה, לא רק ביחס לפי המעשים ולפי השכר, אלא להרגיש את עצם הקשר ואת עצם האהבה, שהיא תלויה בדבר, שאינה תלויה בדבר, כמו בן לפני אביו"

וכאשר תופס הנהגה כזאת, שאינה מתייחסת אל השכר, והקשר שלו עם הקב"ה הוא לא באמצעות המעשים, אלא מצד עצם מציאותו כבן לפני אביו, אזי גם השפע יורד אליו שלא לפי מעשיו, אלא כמו אב שרוצה להטיב לנו.

אלא שאין להתעסק בזה יותר מדי, כמו שמצינו בשעה שישאל הלכו במדבר לאחר שיצאו במצרים, ונסתפקו 'היש הוי"ה בקרבינו אם אין', ולפי זהו"ק נסתפקו האם הנהגה של הקב"ה לישראל נמשכת מהנהגת המידות [זעיר אנפין, הנרמז בשם הוי"ה הק'] המודדות את השפע, במידת הדין, לפי מעשיהם של ישראל, או שמה נמשכת ממידת הרחמים [היינו 'אריך אנפין' הנקרא עתיקא קדישא והוא בחינת 'אין'] ששם אין שום דין כי רואים שם רק את עצם פנימיות איש ישראל אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי.

ובעבור זה ניסו את הקב"ה, על ידי שלא עשו כרצונו ורפו ידיהם מדברי תורה, ורצו לבדוק ולנסות איך יתנהג עמם, האם יש 'הוי"ה' בקרבם - שהוא הנהגת זעיר אנפין ויפסיק ליתן להם שפע, אם 'אין' - שהוא הנהגת עתיקא קדישא שאינו תלוי במעשים, ומטיב לרעים ולטובים אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי. והעונש היה משום שעשו את זה בדרך נסיון. ואז בא עמלק ששנא את ישראל לא מצד מעשיהם אלא מצד עצם נקודת ישראל, והוא הוכיח ע"י שנאתו גם לאותם 'הנחשלים אחריו' שהענין פולטם, שנקודת ישראל אינו תלוי ברובד המעשים אלא היא נקודה פנימית שאינה תלויה בדבר.

יסוד הבטחון

ועתה נחזור לשאלה הנזכרת, האם השפע מהקב"ה תלוי בעת רצון ובהנהגת הדין, או שמה הוא ברחמים ואפשר לבקש מתי שרוצים.

התשובה היא, **שהדבר אינו תלוי אלא באדם עצמו**, שצריך להחליט לאיזה הנהגה הוא מתחבר, האם להנהגת הדין של מדה כנגד מדה, או שמה להנהגת הרחמים, וכמו חוני המעגל ששלח לו ר"ש בן שטח (תענית יט). 'אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נידוי', משום שדיבר אל הקב"ה שלא בדרך תפילה (עי' בית אלקים למבי"ט, שער התפילה פ"א) דהיינו שלא לפי הנהגה של הדין, 'אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום כבן לפני אביו', והיינו שהקשר שלו עם הקב"ה הוא מצד הנהגת הרחמים, כמו בן עם אביו, וגם באם חוטא [מלשון 'מתחטא' כמו שפירש רש"י] אביו עושה רצונו.

וכתב הרמח"ל ב'דרוש הקיווי' דבר נורא, כי הנה הקב"ה ברא את עולמו משום שעלה ברצונו ית' להטיב לבריותיו, ומצד הרצון הזה הוא רוצה להטיב לרעים ולטובים באין שום מונע.

אלא שבאופן זה אין העולם יכול להתקיים, על כן האציל את המידות הקדושות [הנקראים זעיר אנפין] שעל ידם משפיע את השפע לעולם באופן מדוד, במידה וגבול, כי המידות בודקות את האדם - מידה כנגד מידה - האם ראוי אל השפע בעולם הזה ובעולם הבא, ולפי זה מקבל את שכרו.

וכאשר האדם חי את חייו לפי המידות, היינו שמאמין שלא מגיע לו שפע מחמת עוונותיו, אזי מתחבר אל הנהגת המידות ואכן מקבל רק לפי מעשיו.

אבל הבוטח בהש"ת - ונשען עליו בכל כוחו, ואף שחטא לפני הקב"ה בכל זאת מאמין שבוודאי הקב"ה יושיע אותו שלא לפי מעשיו, יוצא בכך מתוך קומת הנהגת המידות ומתעלה לקומת הרצון שמעל המידות ששם אין מודדין השפע לפי פעולות האדם אלא יש שם שפע בלי גבול ובלי מידה.

יש לך שאלה בעבודת ה' - מקומך כאן!

לאור הביקוש הרב, אנו פותחים כעת בתחילת השנה

את המדור החדש - "שו"ת בעבודת ה'"

הציבור הקדוש מוזמן לשטוח את שאלותיהם - בפניה למערכת

בך חותמין: השרשת האמונה בדור החוצפה - עקבתא דמשיחא

ובפרט דורך עקבתא דמשיחא. שעלי נאמר: בא חבוקוק והעמידן על אחת - צדיק באמונתו יחיה.

וידוע מה שפירשו צדיקים 'להגיד בבוקר חסדך' - בזמנים מאירים מדברים על חסדי ה' הנגלים, 'ואמונתך בלילות' - בזמני החושך אז הזמן להתחזק באמונה פשוטה. אם כן ודאי שהדורות האחרונים, שהחושך הרוחני עמוק מתמיד - הזמן גרמא להתחזק ביתר שאת באמונה, ולהשריש בקרבנו ובקרב צאצאינו דליים מלאים של אמונה טהורה.

"מה זה קשור לחוצפה?" תוהה זרח בעיניים מעומעמות.

"חשוב על כך," אומר אהרן-וואלף. "יצחק קיבל את האמונה מאברהם. יעקב קיבל מיצחק, אבל אברהם? ממי הוא קיבל?"

"הרמב"ם מתאר זאת בהלכות עבודה זרה (פרק א, הלכה ג): אברהם גדל באור כשדים בין עובדי עבודה זרה, ואביו ואמו וכל העם עבדו אותה, והוא היה משוטט בדעתו וחושב ביום ובלילה, עד שהשיג את דרך האמת והכיר את בוראו.

"אף אחד לא מסר לו את האמונה. הוא עבד עליה לבד, נגד כל העולם. גם כשנדרש למסור עליה את נפשו.

"אברהם העברי". כל העולם מעבר אחד, והוא מעבר אחד.

עזות דקדושה

כדי להגיע לאמונה אמיתית, לא מצות אנשים מלומדה, דרושה עזות נפש מהסוג הזה. לעמוד לבד מול כל העולם. לא להתפעל מאף אחד. לחקור ולהתבונן אחר דרך האמת, ולילך אחריה בכל לב ונפש ומאוד.

מקובל מצדיקים שלפיכך סיבב השי"ת שבעקבתא דמשיחא חוצפה יסגא, כי כעת, הזמן לבנות ולחזק את האמונה בעומק הלב, לשננה שוב ושוב, בעבור לא תהיה מצות אנשים מלומדה.

ומכאן התפקיד שלנו, כהורים וכמחנכים, משתנה מן היסוד. אי אפשר עוד לסמוך על כך שהאמונה "תעבור" מעצמה. צריך לחנך אליה, ובמכוון.

לדבר על הקב"ה. לא רק בשיעורי אמונה, אלא בשולחן השבת, בדרך לחיידה, ברגע של חסד שקרה באמצע היום. להראות לילד את הבורא בתוך החיים.

וכאן נקודה עדינה וחשובה. הניסיון אינו רק מול העולם שבחוץ. לפעמים הקושי הגדול יותר נמצא בתוכנו: הסגידה לגורמות החברה. להיות כמו כולם.

וכשבור נפגש עם קרירות במשפחה, ציניות בישיבה, או עקיצה של חבר המחיק בלגלוג ומרים גבה על ה'צדיק' שהתעורר להתפלל שמונה עשרה כאחד ה'עובדים', הוא חייב את התכונה של עז כנמה, ובחוצפה יסגי לקיים 'ולא יתבייש מפני המלעיגים עליו'.

ילד שמתפלל בכוונה, שמוותר על משהו לשם שמים, שמתלהב מדבר תורה, נתקל לא פעם דווקא בחיוך הזה. הוא צריך אומץ של אברהם. לא אומץ לעמוד מול אש בכבשן, אלא אומץ לעמוד מול חיוך עקום, של אש מסמיקה מבושה. ולפעמים זה קשה יותר.

הבה נלמד את ילדינו, ואת הילד בקרבנו, שהלגלוג הזה הוא בדיוק המקום שבו מתגלה כוחו של אברהם.

למעשה: בשבוע זה, כשהקריאה מעוררת את אורו של אברהם.

הנה מחשבה פשוטה שיכולה להשריש אמונה בלב:

שלוש פעמים ביום, כשאתם מגיעים למילים "ברוך אתה ה' מגן אברהם", נעצור לשנייה אחת.

נחשוב: "הנה אני מקבל עכשיו את כוחו של אברהם אבינו. את הכוח לעמוד מול כל פיתויי העולם, מול הלגלוג, מול הקרירות".

השי"ת 'מגן' על בחינת 'אברהם', נקודת האמונה שבנו, ו'בך חותמין' - במידת האמונה יחתמו הדורות האחרונים.

שעת הפסקה, בחדר המלמדים.

"לא יאומן", פותח זרח, "כל שנה זה עולה מדרגה. החוצפה, האומץ, הפה הפתוח. היינטגע דורות".

"מה אפשר לעשות...?" עונה אהרן-וואלף, "גם הרב"ס שלנו אמרו עלינו כך, כלפי הדור שלהם. ככה זה. ככל שהדור מתקדם יש לילדים פחות דרך ארץ".

"מה החידוש?" מתערב בער-לייב, "חז"ל כבר אומרים 'בעקבתא דמשיחא חוצפה יסגא'. לפחות אנחנו יכולים להיות בטוחים שמשיח כבר תיכף מגיע. כי גרוע מזה כבר לא יכול להיות".

"אתה יודע מה שורש הבעיה?", אומר זרח ומרכין פניו קדימה, "שהילדים היום מרגישים עצמאיים. יש להם דעות, יש להם שאלות... הם לא יודעים פשוט לקבל את מה שאומרים להם. הם צריכים להבין כל דבר. כדי שייסימו לעשות את מה שאומרים להם, הם צריכים להבין למה ומדוע, ולתת את הסכמת הוד מעלתם..."

אהרן-וואלף נאנח בהשלמה: "נו, שוין. מה אפשר לעשות? אפשר ללכת נגד כל העולם? צריך להבין שזאת המציאות, ולהתמודד עם זה כמה שאפשר".

חוצפה של קדושה

"אתה יודע מה?" נענה בער-לייב אחר כמה רגעי דומיה. "אני חושב שלא ייתכן שהמצב הזה הוא סתם כך, בלי סיבה. הרי ברור שכל מה שקורה הוא ע"י הקב"ה. ואם הוא עושה זאת, הרי יש לנו כאן שליחות. בפרט שמדובר במהלך יום, שכבר חז"ל ניבאו עליו. אז אני מנסה להבין, מה מונח פה מתחת לפני השטח".

"תשמע", מנסה אהרן-וואלף כיוון, "הרי ידוע מהבעל-שם הקדוש ועוד, שכל מידה יש בה בעצם שורש טוב. ייתכן שגם לחוצפה יש צדדים חיוביים".

"צדדים חיוביים?"... חוזר זרח על דבריו בנימת ציניות. "ובכן, אשמח מאוד אם תיכנס לכיתתי בשיעור הקרוב ותמסור במקומי את השיעור... נראה אותך מתמודד עם החוצפות של... על צדידי החיוביים... נראה איך תדבר אז".

"אני מבין אותך לגמרי", משיב אהרן-וואלף בקול מרגיע, "אני מקבל את תלמידך שנתיים אחרך. ואז כשנפגש מתגברת, גם חוצפתם מתגברת. ואני יודע בדיוק על מה אתה מדבר... אינני טוען שהמצב כמו שהוא, הוא טוב ונוח לעצמו. רק אני חושב שאם נחפור עד לשורש נמצא שם הנקודה הטובה שהקב"ה הטמין שם".

"מעניין... אתה טוען שיש מצב שטוב להיות חצוף?"

"להתחזף נגד הורים ומורים ממש לא", עונה אהרן-וואלף, אבל גם להיות חלש בלי עמוד שדרה, כמו איזה שעפסל תמים - לא תמיד טוב. לפעמים צריך לדעת להיות 'א' בחור מיט ביינער', לשאול שאלות, להתעקש על מה שצריך, לא להנהן בראש ולומר 'קדוש' על כל מה שהסביבה אומרת לך".

"זה נכון", מסכים בער-לייב, "ברור שבמובן מסוים, מי שהוא יותר מדי 'ילד טוב ירושלים', חסר לו משהו. אתה מכיר את סוג הילדים האלה, שאחיו הגדול יכול בקלות לשכנע אותו שקוף מסתתר מתחת למיטה, והוא מאמין לו מכל הלב, וכל הלילה הוא רועד מפחד..."

"כן", מצטרף זרח, "אחר כך בישיבה הוא יושב על הגמרא, וממלמל סוגיות... הוא לא יודע באמת להקשות, לפלפל, להתנצח. להתנצח. הוא מאמין יותר מדי בקלות... וכשהוא גדל עוד יותר, הוא מאמין בכל שמועה או קונספירציה, לכל סיפור וסוגלה, ולכל 'בבא'... ואם המצב הרוחני בסביבתו חלשה, הוא נסחף כעלה גידף"

בך חותמין

"מצד שני - אנחנו, עם ישראל, מאמינים בני מאמינים, התחנונו לקבל את האמונה בפשטותה", מעיר בער-לייב.

עיני אהרן-וואלף נדלקות: "אולי באמת זה העניין! הרי עיקר הכול הוא האמונה,

יצא לאור ע"י

ממלכת אש החסידות העולמית (ע"ר)

לקבלת הנגידות להארות ולהשרות - טלפון: 02-5026558 פקס: 02-5702061
a025026558@gmail.com